

5. Sınıf Müzik Öğretim Programı Değerlendirme Ölçeğinin Geliştirilmesi

Taha Altınsoy¹ , Rüyam Küçüksüleymanoğlu¹

¹ MEB Müzik Öğretmeni, Bursa, Türkiye, altinsoy.taha@gmail.com

² Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, bursa, Türkiye, ruyamk @uludag.edu.tr

Makale Bilgileri ÖZ

Makale Geçmişi

Geliş:

Kabul:

Yayın:

Anahtar Kelimeler:

Stufflebeam'in CIPP

Modeli,

5. Sınıf Müzik Öğretim

Programı,

Program

Değerlendirme,

Eğitim Programı.

Bu çalışma, 2017-2018 öğretim yılında uygulanmaya (kademeli olarak) başlayan 5. Sınıf Müzik Programı'nın, müzik öğretmenlerinin görüşleri üzerinden değerlendirmek üzere, Stufflebeam'in geliştirmiş olduğu CIPP (Bağlam-Girdi-Süreç-Ürün) Değerlendirme Modeli çerçevesinde bir ölçek geliştirilmesini amaçlamaktadır. Araştırmanın örneklemini 60 müzik öğretmeni oluşturmaktadır. Ölçeğin geliştirilmesiyle ilgili olarak, öncelikle alana ilişkin alanyazın taraması gerçekleştirilmiş, madde havuzunun oluşturulmasının ardından, uzmanların ve alan öğretmenlerinin görüşleri alınmıştır. Taslak formun son haline getirilmesinden sonra ise uygulama aşamasına geçilmiştir. Araştırma verilerinin analizi, SPSS ve AMOS programları kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Ölçek geçerliliği ve güvenilirliğine ilişkin; yapı geçerliliğinin sağlanmasına yönelik açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizine, maddelerin ayırt ediciliklerinin belirlenmesine yönelik bağımsız. Gruplar T-testine, alt ölçekler arasındaki ilişkinin belirlenmesi için Pearson korelasyon analizine başvurulmuştur. İç tutarlılık katsayısının belirlenmesine yönelik ise Cronbach.Alpha.(Cra) değerleri incelenmiştir. Geçerlilik ve güvenilirlik analizlerinin doğrultusunda, 20 maddeden ve bağlam, girdi, süreç ve ürün olmak üzere 4 boyuttan meydana gelen bir ölçek elde edilmiştir.

Development of the 5th Grade Music Course Curricula Evaluation Scale

Article Info

Article History

Received: 03.05.2021

Accepted: 27.05.2021

Published: 30.06.2021

Keywords:

CIPP Model of

Stufflebeam,

5th Grade Music

Course Curricula,

Curriculum

Evaluation,

Curriculum

Development.

ABSTRACT

The aim of this study is to develop an evaluation tool measuring the new 5th grade music curriculum based on CIPP (context-input-process-product) evaluation model of Stufflebeam. The research was conducted with the participation of 60 music teachers. With in the scale development process, firstly the literature on related field was reviewed. Then, an item pool was created and the views of experts and the teachers of music course were received. After the draft form was finalized, implementation was carried out. The data was analyzed through the programs SPSS and AMOS. In the point of ensuring scale reliability and validity, exploratory factor analysis for construct validity, independent samples t-test to determine item distinctiveness, and Pearson correlation analysis to determine the relations among the sub-scales were carried out. To determine the internal coefficient of consistence, Cronbach Alpha (Cra) value was calculated. As a consequence of validity and reliability analysis, the scale consisting of 20 items and 4 dimensions (context, input, process, and product) was developed.

"This article is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY-NC 4.0)"

Atıf/Citation: Altınsoy, T. ve Küçüksüleymanoğlu, R. (2021). 5. Sınıf Müzik Öğretim Programı Değerlendirme Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 82-96.

GİRİŞ

Eğitimli birey, çağdaş ve uygar bir toplum düzeni oluşturabilmek için sanat, bilim ve teknik alanlarda yeterli donanımına sahip, çağın yeniliklerini takip eden, yeterlik ve becerilerini sürekli güncelleyerek kendini gerçekleştiren kişi olarak tanımlanmaktadır. Çağdaş birey için müzik önem verilmesi gereken konulardan biridir. Müzik eğitiminin istenilen hedeflere ulaşabilmesi için müzik eğitim programlarının gözden geçirilmesi, değerlendirilmesi ve geliştirilmesi önemlidir. “Eğitim programı geliştirme; bir programın tasarlanma, geliştirme, deneme, uygulama, değerlendirme ve güncelleme adımlarını içeren dinamik bir süreçtir” (Özdemir, 2009:128). Türkiye’de anaokulundan, üniversiteye kadar tüm kademelerde müzik eğitimi verilmektedir. Müzik eğitim programlarının etkililik ve verimliliğini ölçmek program geliştirme açısından önemlidir.

Türkiye’de uygulanmakta olan müzik eğitim-öğretim programları incelendiğinde; Cumhuriyet’in ilk yıllarından itibaren okul öncesi, ilköğretim, ilk, orta ve yüksek öğretimde müzik eğitimine yer verilmiş olduğu görülecektir. İlköğretimin 2. kademesinde müzik öğretimine; 1924, 1926, 1938, 1949, 1971, 1985 ve 1994 yıllarında hazırlanmış olan programlar çerçevesinde devam edilmiştir. İlgili programlar kapsamında, müzik, zorunlu ders olarak verilmiştir. Müzik dersi 1994’ten önceki programlarda Lise Müzik Programı kapsamındayken, 1994’te hazırlanan yeni bir programla beraber İlköğretim Müzik Programı kapsamına dahil edilmiştir (Uçan, 2005:447). Söz konusu sürecinin ardından 2002 programı ve sonra ise günümüzde hali hazırda okutulmakta olan 2017 programı yerini almıştır.

Türkiye’de 1924 yılından bugüne dek geliştirilmiş ve uygulanmış olan müzik eğitim-öğretim programları incelendiğinde, birtakım eksikliklerin söz konusu olduğu rahatlıkla görülebilmektedir. Programın, program geliştirme ilkeleri ve öğrencilerin gereksinimleri dikkate alınmadan hazırlanması, bu eksikliklerin en önemli olanlarıdır. Program değerlendirilirken programın bir bölümünün ele alınarak yapıldığı incelemeler, programın tamamına ilişkin başarıyı yansıtmada yeterli olmayabilir. Programın geneliyle ilgili bir fikir elde edebilmek için, bir bütün olarak ele alınması gerekmektedir. Bu bakımdan, öğretmenler, geliştirilmiş ve uygulanmakta olan programların hangi ölçüde başarıya ulaşacağını belirleyen önemli aktörlerdir. Program uygulayıcısı olan öğretmenlerin, ilgili program hakkında görüş ve önerileri program geliştiricilerin ve program uzmanlarının dikkat etmesi gereken noktalardır. Çünkü programın içerik bakımından taşıdığı önemin yanısıra, uygulanabilirlik düzeyi ve öğretmenlerin görüşleri ile uygulama esnasında karşılaştıkları sıkıntılar da önem taşımaktadır. Programın içeriğine dair problemler saptanarak, sorunlar giderilebilir.

2017’de yürürlüğe girerek uygulanmaya başlayan ilköğretim müzik dersi programı, Talim Terbiye Kurulu tarafından (1-8.sınıf) geliştirilmiştir. Bu program; genel amaçlar, temel beceriler, öğrenme alanları, kazanımlar, etkinlikler, açıklamalar, öğrenme-öğretme süreçleri ve ölçme değerlendirme boyutlarını kapsamaktadır. Branş öğretmenlerinin ifadeleri, müzik dersi programının bütüncül bir bakış açısıyla ele alınmadığını göstermekte ve programın uygulanabilirliğine dair yeterli bilgiye erişilememiştir. Bu doğrultuda; uygulaması süren 2017 müzik dersi öğretim programına yönelik ilköğretim 2. kademe sınıflarda eğitim vermekte olan müzik öğretmenlerinin görüşlerinin öğrenilmesi ve programın uygulanma sürecinde karşı karşıya kalınan sıkıntıların tespiti önem taşımaktadır. Stufflebeam’in geliştirmiş olduğu CIPP Modeli; “Bağlam”, “Girdi”, “Süreç” ve “Ürün” olmak üzere 4 boyuttan meydana gelmektedir. Son derece kapsamlı ve çok yönlü olan bu modeli ortaya koyan Stufflebeam, değerlendirmenin amacının, programa ilişkin karar yetkisi bulunan kişilere bilgi sağlamak olduğunu ifade etmektedir. Program geliştirme süreci çerçevesinde, yetkililer, planlamaya yapılaştırmaya, uygulamaya ve yeniden düzenlemeye ilişkin 4 alanda değerlendirilmektedir (Demirel, 2007: 83-184).

Bağlamın değerlendirilmesi: Program her yönüyle analiz edilir. Bu analizin yapılabilmesi için programa yönelik bilgilerin toplanması ve amaç ve hedeflerin belirlenmesi gerekmektedir. Analiz sırasında programın hangi gereksinimleri karşılayamadığı ve bunun nedenleri sorgulanır.

Girdinin değerlendirilmesi: Programın amaçlarına ulaşmak için gerekli kaynaklar toplanır ve program ve öğeleri mikro düzeyde analiz edilir. Amaçların mevcut duruma uygunluğu, hedeflerin okulun misyon ve amaçları ile tutarlığı, öğretim stratejilerinin hedeflere uygunluğu ve tutarlığı analiz edilir.

Sürecin değerlendirilmesi: Program uygulanırken alınan kararların gerçekleşme düzeyi ile planlanan ve gerçek etkinlikler arasındaki uyuma bakılır.

Ürünün (Çıktı) Değerlendirmesi: Çıktı ile ilgili veri toplanarak uygulanan programın devam edip etmeyeceği kararı verilir. Bu aşama, istenen özelliklerde çıktıya ulaşmak için yapılacak değişiklikler hakkında bilgi verir.

CIPP modelinde, gereksinim ve fırsatları belirlemeye yardımcı olan veriler toplanarak bağlam değerlendirilir. Programın hedeflerine ulaşabilmek için kaynakların nasıl kullanılacağı ile ilgili veriler yardımıyla girdinin değerlendirilmesi yapılır. Öğretim sürecinde planlanan ve uygulanan etkinlikler arasındaki tutarlık belirlenerek süreç değerlendirmesi ve program çıktılarının arzu edilen ve planlanan şekilde gerçekleştiğinin saptanmasıyla da ürün değerlendirmesi yapılmaktadır (Özdemir, 2009:126-149).

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, 5. sınıf müzik öğretim programını, öğretmenlerin görüşlerine göre Stufflebeam'in CIPP Modeli'ne göre değerlendirmeye yönelik, geçerliliği ve güvenilirliği bulunan bir ölçme aracı geliştirilmiştir. Program değerlendirme çalışmalarının uygulanan programların etkililiğini tespit etme bakımında önemi dikkate alınarak, 5. sınıf müzik eğitim programının ne çeşit sorunlar barındırdığını ve bu sorunların boyutunu ortaya koymaya yönelik başvurulabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçeğin literatüre katkı sağlama bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

YÖNTEM

Bu bölümde ölçek geliştirilmesi sürecinde araştırmanın odaklandığı çalışma grubuna, ölçeğin geliştirilmesine, verilerin elde edilmesi ve analizi edilmesine ilişkin açıklamalara yer verilmektedir.

Çalışma Grubu

Verilerin toplanması esnasında formların uygulanması için 5. sınıf müzik derslerine giren öğretmenlerin tamamına ulaşılamamış olmasından dolayı, belirtilen evren üzerinden örneklem alma yoluna gidilmiştir. Öğretmenlere uygulanmak üzere hazırlanmış olan 5. sınıf müzik öğretim programı değerlendirme veri toplama araçları, 2018–2019 öğretim yılında 5. sınıflara ders vermiş ve halen ders vermekte olan 60 müzik öğretmenine uygulanmıştır. Çalışma ile ilgili gerekli etik kurul kararları ve gerekli yasal izinler alınmıştır. Tablo 1, örnekleme meydana getiren müzik öğretmenlerinin demografik özelliklerini göstermektedir.

Tablo 1.*Örnekleme Ait Demografik Bilgiler*

DEĞİŞKEN		f	%
Cinsiyet	Kadın	28	46.7
	Erkek	32	53.3
Mezun Olunan Fakülte	Eğitim Fakültesi	40	66.7
	Formasyon	20	33.3
Yaş	25-30	41	73
	31-35	12	21
	36-40	7	16
Kıdem Derecesi (yıl)	1-5	50	83.3
	6- 10	7	11.7
	11-15	1	1.7
	16+.	2	3.3
Çalıştıkları Okulun Sosyo Ekonomik Düzeyi (SED)	Düşük	31	48.3
	Orta	29	46.7
	Yüksek	3	5

Öğretmenlerin 28'i (%46.7) kadın, 32'si (%53.3) erkektir. 40 öğretmen (%66.7) Eğitim Fakültesi mezunu iken, 20 öğretmen, (%33,3) diğer fakültelerden mezun olmuşlardır. 25-30 yaş grubunda toplam 41 öğretmen (%73), 30-35 yaş grubunda 12 öğretmen (%21), 35-40 yaş grubunda ise 7 öğretmen (%16) vardır. Araştırmada, kıdem yılı 1-5 arasında olan 37 öğretmen (%59.7), 6 ila 10 yıl arası olan 15 (%24.2), 11 ila 15 yıl arası olan 8 öğretmen (%12.9) bulunmaktadır. 29 öğretmen (%48.3) alt SED düzeyine sahip okullarda, 28 öğretmen (%46.7) orta SED ve 3 öğretmende (%5) üst SED düzeyindeki okullarda çalışmaktadırlar. Öğretmenlerin 36'sının (%60) hizmetiçi eğitim almak istediğini, 24'ünün (%40) ise program uygulandığından bu yana herhangi bir hizmetiçi eğitime ihtiyaç duymadığını belirttiği görülmektedir.

Ölçeğin Geliştirilmesi

Ölçek geliştirilmesi sürecine ilgili literatürün taranması ile başlanmış, konuyla ilgili Türkçe ve yabancı dillerde yürütülmüş araştırmalar incelenerek müzik öğretim programlarının değerlendirilmesi ve özellikle CIPP modeli incelenmiştir. Maddelerin yazılmasına geçilmeden önce, eğitim kurumu yöneticileri ve müzik öğretmenleri ile, uygulanmaya başlayan yeni öğretim programı üzerine görüşülmüştür. Gerekli altyapının oluşturulmasının ardından, madde yazımı ve madde havuzu oluşturma aşamasına geçilmiştir. Bu aşamada, alana ilişkin temel değişkenler ve yeni müzik öğretim programının beraberinde getirdiği değişiklikler dikkate alınmıştır. Maddelerin ilk hali oluşturulurken, CIPP modelinin alt boyutları göz önünde bulundurulmuştur. Program değerlendirme planı hazırlanırken, Stufflebeam'in modeli üzerine yapılacak başka çalışmalara örnek olması amacıyla amaç, yöntem ve kullanılabilir teknikler üzerine hazırlanmış olduğu matris incelenmiştir. Alt boyutlar için madde sayısında oranlama yapmak yerine boyutun özelliklerini en doğru şekilde yansıtmak amaçlanmıştır. Değerlendirme ölçeğinin olası maddelerinin yer aldığı 60 maddeden oluşan bir taslak hazırlanmıştır. Taslağın puanlama sistemi 5'li likert derecelendirmesi (5=kesinlikle katılıyorum-1=kesinlikle katılmıyorum) kullanılarak yapılmıştır. Taslak olarak hazırlanan maddeler uzmanların (4 müzik öğretmeni, 1 okul müdürü, 3 Müzik Eğitimi ABD öğretim üyesi, 1 Türkçe öğretmeni ve 1 ölçme değerlendirme uzmanı) görüşüne sunulmuştur. Müzik öğretmenleri ve Müzik eğitimi ABD öğretim üyeleri ölçeği kapsam geçerliliği, Türkçe öğretmeni ifadelerin anlaşılabilirliği, anlam kayması, belirsizliği ve dilbilgisi, ölçme ve değerlendirme uzmanı ise maddeleri ölçme değerlendirme kriterleri açısından değerlendirmiştir. Tüm görüş ve tavsiyeler not alındıktan sonra gerekli değişiklik ve düzenlemeler yapılarak, maddelerin bazıları yeniden yazılmış, bazıları çıkarılmış, bazıının ise bulunduğu alt boyut

değiştirilmiştir. Tüm bu revizyonlardan sonra taslak ölçme aracı madde sayısı 63'e yükselmiştir. Taslak very toplama aracı uygulama öncesi 2 müzik öğretmeni tarafından son kez incelenmiş ve uygulanmaya hazır hale getirilmiştir.

İşlem

Verilerin elde edilmesine ilişkin google form hazırlanmıştır. Alınan etik kurul izinleri ve uygulama izinleri sonucu ilgili araştırma ve çevrimiçi forma ilişkin bilgilendirme, okul yönetimlerine resmi MEB yazısı ile yollanmıştır. Yöneticiler de okullarında görevli öğretmenlere, konuyla ilgili gerekli bilgilendirmeleri ileterek sürecin ilerlemesine yardımcı olmuştur. Öğretmenler kendilerine iletilen link üzerinden eriştikleri formu, internet üzerinden doldurarak, katılım gerçekleştirmiştir. Ulaşılamayan, görüşmenin yüz yüze yapıldığı öğretmenler ise, ölçeği yazılı olarak doldurmuştur. Son olarak, verilerin tümü, bilgisayar ortamına aktarılarak, analize hazır duruma getirilmiştir.

Ölçek yapı geçerliği için açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiye ait önceden saptanan modelin test edilmesi için doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Madde ayırt edicilik güçlerini saptayarak alt.%27-üst.%27 arasında farkın bulunup bulunmadığını görmek için bağımsız grup T-testi, alt ölçekler arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmak için Pearson çarpım moment korelasyon analizi yapılmıştır. Ölçek ve alt ölçeklerin iç tutarlık katsayıları için Cronbach Alpha ($C\alpha$) değerleri hesaplanmıştır.

BULGULAR

Yapı Geçerliliği

Yapı geçerliliği, testin ölçülmek istenen davranış bağlamında soyut bir kavramı doğru ölçebilme başarısını ifade eder (Büyüköztürk, 2014: 180). Ölçme aracının geliştirilmesi sırasında, bu ölçme aracının yapı geçerliliğini tespit etmek için, açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliliği belirlenmeden önce, veri setinde kayıp değerlerin söz konusu olup olmadığına ve uç değerlerin sayıca fazla olup olmama durumuna bakılmış, ardından, verilerin analiz için uygun olduğu anlaşılmıştır. Buna ek olarak, verilerin faktör analizine uygunluğuna ilişkin karar verebilmek için, normallik varsayımının karşılanıp karşılanmadığı, örneklem büyüklüğünün uygunluğu ve çok değişkenli normalliğin sağlanıp sağlanmıyor oluşu incelenmiştir. Normallik varsayımının karşılanıp karşılanmadığını sınamak için, çarpıklık ve basıklık katsayılarına bakılmış ve Kolmogorov-Smirnov testi uygulanmıştır. Araştırmaya katılan 60 katılımcıya ait veriler, ölçeğin toplam puan ortalamasının normallik varsayımını sağlayıp sağlamadığına yönelik Uyum iyiliği testleri ile incelenmiş, söz konusu katsayı ve sonuçlar Tablo 2 ve 3 'te yer almaktadır.

Tablo 2.

Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

	İstatistik.	Standart Hata.
Çarpıklık.	.092	309
Basıklık.	-.024	608

Tablo 3.*Normallik Testi*

NORMALLİK TESTİ

	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk.		
	İstatistik.	S d	p.	İstatistik.	sd.	p.
Ortalama Toplamı	.059	6 0	.200*	.993	60	.976

Tablo 3'te, toplam puan ortalaması Normal dağılım ile uyumlu olduğu ($p>0,05$) için analizlere parametrik testlerle devam edilmiştir. Çarpıklık değeri -0.45 ve basıklık değeri -1.62 olan araştırma verilerinin normal dağılıma sahip olduğunu söylenebilir. Aynı zamanda Kolmogorov-Smirnov ($p=.200$) ve Shapiro-Wilk (.079) testinin $p \geq 0.05$ olması, normalliğin sağlandığını göstermektedir (Can, 2014: 85). Örneklem büyüklüğünün faktör analizine uygunluğu için Kaiser Meyer Olkin (KMO) ve çok değişkenli normalliğin sağlanıp sağlanmadığının saptanması için Bartlett Küresellik testleri yapılmıştır.

Tablo 4.*Ölçeğin Yapı Geçerliliği için Gerçekleştirilen Faktör Analizi Sonuçları ve Açıklanan Toplam Varyans Değerleri*

1. Faktör (Bağlam)		2. Faktör (Girdi)		3. Faktör (Süreç)		4. Faktör (Ürün)	
Madde.	Faktör Yüğü.	Madde.	Faktör Yüğü.	Madde.	Faktör Yüğü.	Madde.	Faktör Yüğü.
B7	-.803	G4	.901	S21	.891	U47	.842
B8	-.721	G13	.773	S22	.831	U53	.890
B10	-.866	G3	.587	S20	.722	U40	.713
B12	-.639			S24	.529	U42	.670
						U58	.822
						U56	.597
						U55	.600
						U49	.582
						U51	.531
Açıklanan varyans yüzdesi:			5.652	9.977	10.212	42.509	
Açıklanan birikimli varyans yüzdesi:			42.509	52.721	62.698	68.350	

KMO değeri ,856 olarak hesaplanmış olup, Bartlett testinin sonucunu istatistiksel olarak anlamlı ($p=.000$) bulunmuştur. Söz konusu sonuçlar faktör analizi gerçekleştirilmesinin uygun olacağını göstermiştir. Ölçeğe ilişkin faktör analizi, Temel Bileşenler Analizi (PCA) ile yapılmıştır. Scree Plot Eğrisi'nden, ölçeğin kuramsal temeline uygun olarak 4 faktörlü bir yapıya sahip olduğu anlaşılmış, sonuç olarak faktör sayısı 4 olarak sabitlenerek Oblimin döndürme tekniği ile faktör analizi yapılmıştır. Analizin sonucunda, elenmesi uygun görülen maddeler ölçekten çıkarılarak kalan 20 maddenin maddeler yazılırken dikkate alınan

Stufflebeam'ın modeline uygun olarak bağlam, girdi, süreç ve çıktı (ürün) boyutlarında toplandığı görülmüştür. Ortaya çıkan dört faktörlü yapı toplam varyansın %68,350'sini açıklamaktadır. Bağlam boyutunu meydana getiren 4 maddenin faktör yükleri ,639-,866 aralığında; girdi boyutunu oluşturan 3 maddenin faktör yükleri ,587-,901 aralığında; süreç boyutunu oluşturan 4 maddenin faktör yükleri ,529-,891 arasında ve ürün boyutunu oluşturan 9 maddenin faktör yükleri ,531-,890 aralığında bulunmaktadır.

Tablo 5.

Faktörlerin Desen Yapısı

	FAKTÖRLER			
	1	2	3	4
B7				-.803
B8				-.721
B10				-.866
B12				-.639
G3			.587	
G4			.901	
G13			.773	
S20		.722		
S21		.891		
S22		.831		
S24		.529		
U40	.713			
U42	.670			
U47	.842			
U49	.582			
U51	.531			
U53	.890			
U55	.600			
U56	.597			
U58	.822			

Tablo 6.

Ölçeğin Alt Faktörlerine Ait Ortalama ve Standart Sapma Puanları ile Pearson Korelasyon Analizinin Sonuçları (N= 60)

Alt Ölçekler	X	SS	Bağlam	Girdi	Süreç	Ürün
Bağlam.	3.17	.686	-	.506**	.531**	.626**
Girdi.	2.84	.864	-	-	.237	.425**
Süreç.	2.92	.845	-	-	-	.507**
Ürün.	3.56	.723	-	-	-	-

*:P < 0,05; **:P < 0,01

Tablo 6’da ölçeğin alt faktör puanları arasındaki korelasyonlar ,237-,626 aralığındadır. Alt ölçekler arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak pozitif yönde (p<.01) anlamlı olduğu görülmektedir.

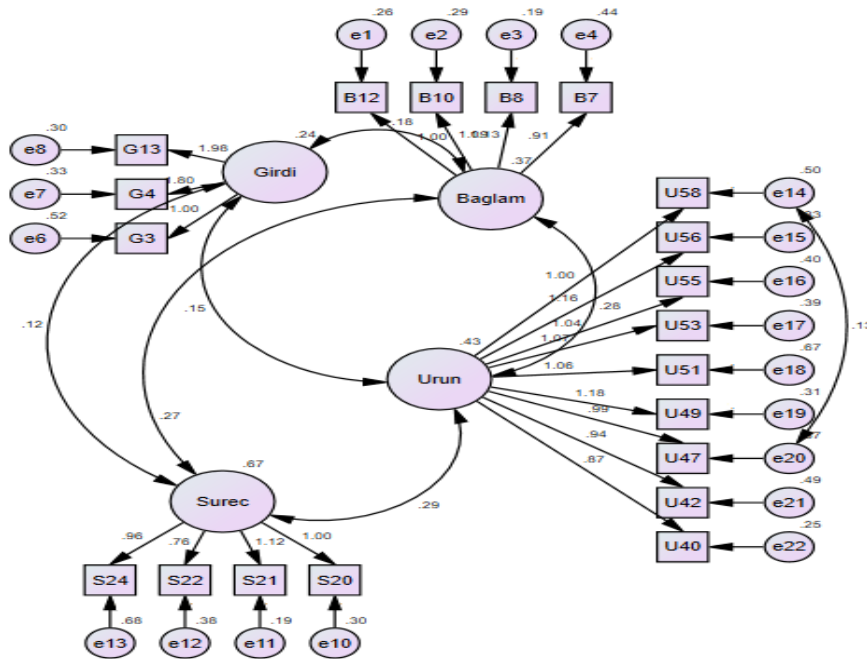
Doğrulayıcı Faktör Analizi

Değişkenler arasındaki ilişkiye dair daha önce saptanan bir modelin ya da hipotezin test edilmesi doğrulayıcı faktör analizi olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk, 2014). Veriler AMOS programına yüklendikten sonra açımlayıcı faktör analizinde belirlenen dört örtük değişken ve her değişkene ait maddeler tanımlanmıştır. Sonrasında her değişkene ait hata terimi isimlendirilmiş ve tüm örtük değişkenler arasında kovaryans oluşturulmuştur. Üçüncü adım olarak, standardize edilmiş katsayılar ve modifikasyon indeksleri için analiz özellikleri belirlenerek uygulanmıştır. Bunun sonrasında, modelin veri ile uyumu incelenerek standardize edilmiş regresyon katsayıları hesaplanmıştır. 70’den uzak olan maddeler ölçme aracından çıkartılarak model uyumunun iyileştirilebilmesi için modifikasyon indekslerine tekrar bakılmıştır. Analiz sonuçları aşağıdaki gibidir:

Şekil 1.

Maddelerin
Değişkenleri
Oranları

Örtük
Açıklama

Doğrulayıcı faktör analizinin sonucu, 20 maddeden oluşan ölçme aracında yer alan maddelerin faktörleri açıklama oranları 0.758-1.980 aralığındadır (Şekil 1).

Tablo 7.

Model Uyum Özeti

MODEL	NPAR	CMIN	DF	P	CMIN/DF
Default.Model	47	201.261	163	.022	1.235
Saturated.Model	210	.000	0		
Independence.Model	20	821.325	190	.000	4.323

RMR, GFI

Model.	RMR	GFI	AGFI	PGFI
Default.Model	.080	.759	.689	.589
Saturated.Model	.000	1.000		
Independence.Model	.346	.235	.155	.213

Baseline Comparisons

MODEL	NFI Delta1	RFI rho1	IFI Delta2	TLI rho2	CFI
Default.Model	.755	.714	.942	.929	.939
Saturated.Model	1.000		1.000		1.000
Independence.Model	.000	.000	.000	.000	.000

RMSEA

MODEL.	RMSEA	LO 90	HI 90	PCLOSE
Default.Model	.063	.026	.090	.238
Independence.Model	.237	.221	.254	.000

Çıktıların model uyumu ile ilgili Tablo 7’de yer alan değerler incelendiğinde, X²/sd oranının 2.5’in altında (1.235) olup mükemmel uyum (Kline, 2005), GFI ve AGFI değerinin 0.90’a yakın olup (0.759 - 0.689) iyi uyum (Çokluk vd, 2014), RMSEA değerinin 0.07’in altında olup (0.063) yine iyi uyum (Steiger, 2007; Çokluk vd, 2014) olarak Kabul edileceği belirtilmektedir. Ayrıca, IFI, TLI ve CFI değerlerinin ≥ 0.90 olması iyi uyum, NFI ve RFI değerlerinin 0.90’a yakın olması kabul edilebilir derecede uyumun (Tabachnick&Fidell, 2001) var olduğunu göstermektedir. Modelin doğrulanıp doğrulanmadığını değerlendirmek için tek bir uyum indeksinden çok, tüm indeksler bir arada değerlendirildiğinde kurgulanan modelin doğrulandığı kabul edilebilir (Akdoğan& Uşun:2017:837).

Ölçeğin Güvenirlik Analizi

Araştırmada kullanılan ölçeğin güvenilirlik düzeyini tespit etmek için iç tutarlılık ve Pearson korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Madde-toplam test korelasyonu, test maddelerinin puanlarıyla testin toplam puanı arasındaki ilişkiyi açıklar (Büyüköztürk, 2014). Madde-toplam puan korelasyonunun pozitif, hatta ≥ 0.25 olması iç tutarlılığın yüksek olduğunu gösterir.

Ölçekte iç tutarlık katsayıları Tablo 8'deki gibi hesaplanmıştır.

Tablo 8.

Ölçeğin Güvenilirlik Sonuçları

Ölçek ve Ölçeğin Alt boyutları	Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayıları
Ölçek Toplamı	.924
Bağlam.Değerlendirme	.838
Girdi.Değerlendirme	.793
Süreç.Değerlendirme	.853
Ürün.Değerlendirme	.911

Tablo 9.

Ölçek Maddelerine Ait Madde-Toplam ve Alt%27-Üst%27'lik Gruplar Bağımsız T-Testi

FAKTÖR	MADDE	MADDE TOPLAM	MADDE AYIRT EDİCİLİK	
			t	P
Bağlam Değerlendirme	B7	.590	6.822	.000
	B8	.672	6.315	.000
	B10	.628	5.839	.000
	B12	.624	5.325	.000
Girdi Değerlendirme	G3	.468	3.995	.000
	G4	.372	3.250	.000
	G13	.535	5.526	.000
	S20	.567	5.398	.000
Süreç Değerlendirme	S21	.558	6.151	.000
	S22	.483	3.884	.000
	S24	.558	5.371	.000
	U40	.699	6.497	.000
Ürün Değerlendirme	U42	.594	5.452	.000
	U47	.608	5.860	.000
	U49	.765	7.089	.000
	U51	.619	8.634	.000
	U53	.603	5.675	.000
	U55	.673	4.919	.000
	U56	.759	9.643	.000
	U58	.564	5.083	.000

Uygulanan geçerlilik ve güvenilirlik testleri, ölçeğin, müzik eğitim programını değerlendirebilecek yeterlilikte olduğunu göstermiştir. Tutarlılık katsayılarının hesaplanmasının ardından madde analizi yapılmıştır. Madde toplam korelasyonu, bir maddenin alt boyutundaki maddelerin toplamıyla arasındaki korelasyona eşittir (Büyüköztürk, 2014). Bu değer .30'un üstünde olması durumu, maddelerin diğer maddelerle uyumunun iyi olduğunu gösterir (Büyüköztürk, 2014). Madde ayırt edicilik değeri için toplam puan büyükten küçüğe sıralanır, alt ve üst %27'lik dilimler alınır ve bu iki grup puanları ortalamaları arasındaki fark t testi ile analiz edilir. Ortalamaların farkının istatistiksel olarak anlamlı bulunması, ölçeğin iç tutarlılığının göstergesidir (Can, 2014). Tablo 8'de yer alan tüm t değerlerinin .01 düzeyinde anlamlı olması ölçek iç tutarlılığının yüksek olduğunu kanıtlamaktadır.

TARTIŞMA

Bu çalışmada, 2017-2018 akademik yılında ülke genelinde uygulamaya konmuş olan 5. Sınıf müzik öğretim programının değerlendirilmesinde yardımcı bir ölçek geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda; yapı geçerliliği, madde ayırt edicilik özelliği, alt ölçekler arasındaki korelasyonlar ve iç tutarlılık-(Cr α) güvenilirliği işlemleri gerçekleştirilmiştir. Ölçek yapı geçerliliğinin tespiti için açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizinin sonucu, ölçekte kalması kararlaştırılmış olan 20 maddenin faktör yüklerinin .529-.901 aralığında olduğunu göstermekte olup, faktör yüklerinin .32'nin üzerinde olması yeterli bulunmaktadır). Sonuç olarak, maddelerin faktör yüklerinin yeterli seviyede olduğu ifade edilebilir.

Faktör analizinde döndürme sonrasında 20 maddenin 4 faktörde toplandığı görülmüştür. Bu doğrultuda söz konusu maddelerden meydana gelen ölçek, benimsenmiş değerlendirme modelinin yapısını gösteriyor olup, 5. Sınıf müzik öğretim programını bu modele uygun olarak değerlendirebilecek yeterlilikte bulunmuştur. Buna ek olarak, bu 4 faktör, ölçülmek istenen kavram veya yapının iyi bir şekilde ölçüldüğünü gösteren (Büyüköztürk, 2012) varyansın %62,698'ini açıklamaktadır. Madde ayırt ediciliğini tespit etmek adına uygulanan bağımsız gruplar T-testi'nin sonucu, ölçeğin bütün maddeleri için alt %27-üst %27 arasında anlamlı fark bulunduğunu göstermiştir. Ölçeğin iç tutarlık katsayısı (Cr α) değeri alt ölçeklerde ,793-,911 aralığında değişmekteyken, ölçeğin kendisi için bu katsayısı ,924 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç, geliştirilmiş olan ölçeğin, geçerlilik göstergelerinin kabul edilebilir düzeyde olduğunu ve ölçme aracının güvenilirlik katsayılarının yeterliliğini kanıtlamaktadır (2012: 171). Alt ölçek puanları arasındaki korelasyonlar ,372-,765 aralığındadır. Alt ölçekler, ölçeğin birbirini tamamlayan fakat eş zamanlı olarak programın belli bir boyutuna odaklandığından pozitif yönde, düşük ve orta düzeyde bir ilişkinin mevcut olması beklenen bir durum olarak tanımlanabilir.

SONUÇ

5. sınıf Müzik öğretim programının değerlendirilmesine yönelik ölçeğin geliştirilmesini amaçlayan bu çalışmanın sonucunda, ilgili ölçeğin elde edilmesinde temel alınan CIPP modelinin uygun yapı geçerliliğine sahip olduğu görülmüştür. Ölçek kapsamındaki maddelerin ayırt edicilik özellikleri incelendiği zaman, tamamının ayırt edici olduğu görülmüş olup, ölçeğin alt boyutları arasındaki ilişkinin ise orta düzeyde olduğu ve öngörülen şekilde pozitif yönde bir ilişkinin söz konusu olduğu anlaşılmıştır. Ölçek iç tutarlılık katsayılarına bakıldığında, alt boyutlar ve ölçeğin tamamı için yeterli iç tutarlılığın mevcut olduğu görülmüştür.

Bu sonuçlar, kısaca, eğitim kurumlarında uygulanmakta olan 5. sınıf müzik öğretim programının değerlendirilmesi için gerçekleştirilecek çalışmalarda yararlanılabilecek, geçerli ve güvenilir bir ölçeğin elde edildiğini göstermektedir. Araştırmanın sonucundan yola çıkılarak, şu önerilerde bulunulabilir:

- Gerek kurumsal gelişim gerek MEB'e bağlı, gerekse bağımsız araştırmacıların yürüteceği müzik öğretim programını değerlendirmeye yönelik çalışmalarda, veri toplama aracı olarak bu ölçeğin kullanılması önerilebilir.

- Müzik öğretim programına ilişkin ne tür sorunların mevcut olduğuna ve bu sorunların boyutuna yönelik tespitte bulunmak amacıyla gerçekleştirilen çalışmalarda, bu ölçeğe başvurulabilir.
- Gözlem ve görüşme gibi nitel veri toplama yöntemlerinden faydalanılarak, ölçek aracılığıyla elde edilen verilerin anlamlı hale getirecek olması bakımından, karma araştırma yöntemiyle yapılan çalışmalar için de ölçeğin kullanılması önerilebilir.

Ölçek kullanılırken dikkate alınması gereken noktalar şu şekilde ifade edilebilir:

Ölçeğin Uygulanması: Geliştirilmiş olan ölçek, bir uygulayıcı ya da öğretmenlerin kendileri tarafından da uygulanabilir. Ölçeğin başlangıcında bulunan açıklama, ölçeğin amacını ifade etmesi ve nasıl uygulanması gerektiğini açıklaması bakımından yeterlidir. Bunun yanında, uygulayıcılar, bu açıklama bölümünü kendi çalışmalarına uygun şekilde düzenleyebilir. 5. Sınıf müzik derslerine giren öğretmenler kendilerinin uyguladıkları müzik öğretim programını dikkate alarak her bir madde için yanıt verecektir. Bunun dışında, geliştirilmiş olan program değerlendirme ölçeği daha çok toplam değerlendirme özelliği barındırdığından, öğretim yılı sonunda ya da sonuna yakın bir tarihte uygulanmasının daha doğru olacağı düşünülmektedir.

Ölçeğin Cevaplanması: Öğretmenler, ölçekte mevcut olan her madde için, ilgili maddede yer alan ifadeye katılma durumlarına göre “Kesinlikle Katılmıyorum” ile “Tamamen Katılıyorum” aralığındaki seçeneklerden bir tanesini işaretleyecektir.

Ölçeğin Puanlanması: Alt ölçekleri meydana getiren maddeler eşit sayıda olmadığından, her alt ölçek için hesaplanan toplam puanın, alt ölçekte bulunan madde sayısına bölünmesiyle ilgili alt ölçeğe ait puan belirlenecektir. Bununla beraber, bu ölçek için toplam puan hesaplanabilmektedir. Alt ölçeklerden ve ölçeğin tamamından elde edilen puanlar, uygulanmakta olan müzik öğretim programının yeterliliğini belirler. Ölçek puanının yükselmesi, eğitim programının niteliğinin artması anlamına gelir. Ölçek puanlaması yapıldıkça, olumsuz maddelerin ters kodlanması gerekir.

KAYNAKÇA

- Akdoğan, E. & Uşun, S. (2017). Sınıf Öğretmenliği Lisans Programının Öğretmen Adaylarının Görüşleri Doğrultusunda Bağlam, Girdi, Süreç ve Ürün (CIPP) Modeli İle Değerlendirilmesi. *İlköğretim Online* 16(2), 826-826.
- Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Can, A. (2014). *SPSS ile Bilimsel Araştırma Sürecinde Nicel Veri Analizi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çokluk Ö, Şekercioğlu G, Büyüköztürk Ş. (2010). *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik SPSS ve LISREL Uygulamaları*. Ankara: Pegem.Net.
- Demirel, Ö. (2007). *Eğitimde Program Geliştirme*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kline, RB. (2005). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*. New York: Guilford Press;
- Ornstein, A. C., & Hunkins, F.P. (2004) *Curriculum foundations: principles and theory*. Boston: Allyn and Bacon.
- Özdemir, S. M. (2009). Eğitimde Program Değerlendirme ve Türkiye’de Eğitim Programlarını Değerlendirme Çalışmalarının İncelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 126-149.
- Schumacker RE, Lomax RG. (2010). *A Beginner's Guide to Structural Equation Modeling*. New York: Taylor & Francis Group.
- Tabachnick, B. G.& Fidell, L. S. (2001). *Using multivariate statistics*. Needham Heights, MA: Allyn & Bacon
- Uçan, A. (2005). *Müzik eğitimi (Temel kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar)*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: The primary education music lesson program, which entered into force in 2017 and is still being implemented today, has been developed by the Board of Education to cover the period from the 1st grade to the end of the 8th grade. This program; includes general objectives, basic skills, learning areas, achievements, activities, explanations, learning-teaching processes and measurement and evaluation dimensions. The statements of the branch teachers show that the music lesson curriculum is not considered as a whole and sufficient information about the applicability of the program has not been reached. The aim of this study is to develop a valid and reliable measurement tool to evaluate the 5th grade music curriculum, which was accepted in 2017 and started to be implemented in the 2018-2019 academic year, according to Stufflebeam's CIPP Model, through the opinions of teachers. Considering the importance of program evaluation studies in determining the effectiveness of the applied programs, it is thought that a valid and reliable scale that can be applied to reveal the problems of the 5th grade music education program and the extent of these problems is important in terms of contributing to the literature.

Materials and Methods: The scale development process started with the review of the relevant literature, and the music education program and the evaluation model based on the study were examined. Before starting to write the items, the administrators of educational institutions and music teachers were interviewed about the new curriculum that started to be implemented. After the necessary infrastructure was created, the stage of writing the article and creating an item pool was started. While creating the first version of the items, the CIPP model was also taken into account, and the sub-dimensions of this model were taken into account in the creation of the items. It is aimed to reflect the characteristics of the dimension in the best and concise way instead of proportioning the number of items in each sub-dimension. Thus, a 60-item draft form including the possible items of the scale was created. For the draft form, a scoring system was created by using a 5-point Likert scale paired as “strongly disagree”, “disagree”, “partially agree”, “agree” and “strongly agree”. At this stage of the study, the draft form and the prepared items were presented to experts and relevant persons. This group consists of 4 field teachers, 1 of which is a coordinator, 1 administrator, 3 field academics, 1 linguist and 1 assessment and evaluation specialist. Field experts evaluated the scale in terms of content validity, linguists evaluated the intelligibility of expressions, ambiguity and grammar, and assessment and evaluation experts evaluated the items in terms of assessment and evaluation criteria. In line with the opinions expressed by the experts, some of the items were rewritten, some were removed from the test, the scale size of some of them was changed, and some of them were converted into negative items. Before the draft form was put into practice, the form and the items were examined and evaluated by 2 field teachers. As a result of these evaluations, the form is ready to be applied.

Findings: The research was conducted with the participation of 60 music teachers. With in the scale development process, firstly the literature on related field was reviewed. Then, an item pool was created and the views of experts and the teachers of music course were received. After the draft form was finalized, implementation was carried out. The data was analyzed through the programs SPSS and AMOS. In the point of ensuring scale reliability and validity, exploratory factor analysis for construct validity, independent samples t-test to determine item distinctiveness, and Pearson correlation analysis to determine the relations among the sub-scales were carried out. To determine the internal coefficient of consistence, Cronbach Alpha (Cra) value was calculated. The validity and reliability tests applied showed that the scale was sufficient to evaluate the program. After the consistency coefficients were calculated, the item analysis phase was started. The item-total correlation is equal to the correlation between an item and the sum of the items in its sub-dimension. If this value is above .30, it indicates that the items have good compatibility with other items (Büyüköztürk, 2014). For item discrimination value, the total score is ordered from largest to smallest, the lower and upper 27% slices are taken, and the difference between the mean scores of these two groups is analyzed with the t-test. The statistically significant difference between the means is an indicator of the internal consistency of the scale. The fact that all t values in Table 8 are significant at the .01 level proves that the internal consistency of the scale is high.

Conclusion: As a consequence of validity and reliability analysis, the scale consisting of 20 items and 4 dimensions (context, input, process, and product) was developed. The developed scale can be applied by a practitioner or by the teachers themselves. The explanation at the beginning of the scale is sufficient in terms of expressing the purpose of the scale and explaining how it should be applied. In addition, practitioners can edit this explanation section in accordance with their own work. Teachers who attend 5th grade music lessons will answer

for each item, taking into account the music curriculum they apply. Apart from this, since the program evaluation scale that has been developed has more total evaluation features, it is thought that it would be more appropriate to apply it at or near the end of the academic year. For each item in the scale, teachers will mark one of the options in the range of "Strongly Disagree" to "Completely Agree" according to their agreement with the statement in the relevant item. Since the items forming the subscales are not equal in number, the score of the subscale will be determined by dividing the total score calculated for each subscale by the number of items in the subscale. However, the total score for this scale can be calculated. The scores obtained from the subscales and the whole scale determine the adequacy of the applied music education program. An increase in the scale score means an increase in the quality of the training program. Negative items with scale scoring should be reverse coded.

Ek-1

5. Sınıf Müzik Eğitim Programı Değerlendirme Ölçeği

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Bağlam Değerlendirme	B7.Program müzik eğitimine ilişkin modern yaklaşım ve metotlara yer vermektedir.					
	B8.Program öğrencilerin müzik eğitimi ihtiyaçlarını karşılayabilecek niteliktedir.					
	B10.Program, öğrencilerin duygu, düşünce ve deneyimlerini müzik aracılığıyla ifade etmelerine olanak sağlamaktadır.					
	B12.Bu programla öğrencilere müzik öğrenmeye karşı olumlu tutum kazandırılabilir.					
Girdi Değerlendirme	G3.Programın amaçları ölçülebilir niteliktedir.					
	G4.Program öğrencilerin bireysel farklılıklarını temele alır					
	G13.Programın içeriği ve süresi tutarlıdır.					
Süreç Değerlendirme	S20.Ders kitabı, öğrencileri müziği öğrenmeye heveslendirecek niteliktedir.					
	S21.Ders kitabındaki temalar öğrencilerin ilgisini çekme yönünden başarılıdır .					
	S22.Ders kitabı programın hedeflerine ulaşılması bakımından yeterlidir.					
	S24.Ders kitapları öğrencilerin ilgisini çekicek güncel şarkı, bilmece, bulmaca gibi çeşitli aktiviteleri içermektedir.					
Ürün Değerlendirme	U40.Öğretmen-öğrenci arasındaki iletişim ve etkileşim yüksek düzeydedir.					
	U42.Öğrenciler derslerde müzikal becerilerine (dinleme ve söyleme) yeterince güdülenmektedir.					
	U47.Değerlendirme yapılırken, öğrencilerin öğretim sürecinde gösterdikleri gelişim ve çaba göz önünde bulundurulmalıdır.					
	U49.Program ölçme-değerlendirme sürecindeki azami çeşitlilik ve esneklik açısından yolgöstericidir.					
	U51.Sınavlar, hedeflenmiş kazanımların elde edilip edilmediğini ölçme noktasında başarılıdır.					
	U53.Değerlendirme öğrenme-öğretme sürecinin tüm aşamalarında yapılmaktadır.					
	U55.Program sonunda öğrenciler müzik aracılığıyla kendilerini ifade etme becerilerini geliştirmişlerdir					
	U56.Programın sonunda öğrencilerin müziği söyleme-dinleme becerilerine yönelik gelişme kaydedilmektedir.					
	U58.Öğrencilerin ilgi, tutum, değer ve başarı gibi özelliklerini tek bir zamanda değerlendiren ölçümler yerine, süreç içerisindeki değişimleri dikkate alan ölçümler kullanılmaktadır.					